

**A Kúria
mint másodfokú bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Kf.V.39.111/2021/4.

A tanács tagjai: dr. Kurucz Krisztina a tanács elnöke

dr. Szomszéd Éva előadó bíró

dr. Ócsai Beatrix bíró

A felperes: Felperes1

Cím2

A felperes képviselője: dr. Káldi Zoltán kamarai jogtanácsos

Az alperes: Alperes1

Cím1

Az alperes képviselője: dr. Várhelyi Ügyvédi Iroda

ügyintéző: dr. Várhelyi Attila ügyvéd

Cím4

A per tárgya: határozathozatali kötelezettség elmulasztása

A fellebbezést benyújtó fél: alperes

Az elsőfokú bíróság határozatának száma: Veszprémi Törvényszék 2020. november 20. napján kelt 10.K.700.900/2020/9. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a Veszprémi Törvényszék 10.K.700.900/2020/9. számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 18.000 (azaz tizennyolcezer) forint másodfokú perköltséget.

A fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes a Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: MTA) álláspontjának figyelembevételével megállapította a 2020. június 30. napján kelt, VE/53/41-5/2020. számú ismételt törvényességi felhívásában (a továbbiakban: törvényességi felhívás), hogy az általa felsorolt település1 közterületek: Élmunkás telep, Fürst Sándor utca, Hámán Kató utca, Partizán utca, Ságvári Endre utca, Úttörő utca, Úttörő tér, Kállai Éva utca, Marx Károly utca és Löwy Sándor utca (a továbbiakban: érintett közterületi elnevezések) vonatkozásában az alperes nem tett eleget Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 14. § (2) bekezdés a) és b) pontjaiban meghatározott kötelezettségének, azaz nem változtatta meg az érintett közterületi elnevezéseket. E törvényhely akként rendelkezik, hogy a 13. § (1) bekezdés 3. pontjában meghatározott közterület, illetve közintézmény nem viselheti olyan személy nevét, aki a XX. századi önkényuralmi rendszerek politikai megalapozásában, kiépítésében, vagy fenntartásában részt vett, illetve olyan kifejezés vagy szervezet nevét, amely a XX. századi önkényuralmi politikai rendszerre közvetlenül utal. Rögzítette továbbá, hogy a Kúria a Kfv.IV.37.374/2015/3. számú, a Mötv. 14. § (2) és (3) bekezdéseibe foglalt rendelkezéseinek

alkalmazása vonatkozásában hozott határozata szerint egy személy, szervezet vagy kifejezés önkényuralmi, politikai rendszerek megalapozásában, kiépítésében vagy fenntartásában játszott szerepének megítélése tudományos kérdés, az MTA vonatkozó álláspontjához az érintett önkormányzat kötve van. A felperes szerint az MTA által kialakított vélemények tartalma alapján egyértelműen megállapítható az érintett közterületi elnevezésekben szereplő személyeknek a XX. századi önkényuralmi rendszerek kiépítésében és fenntartásában játszott megkérdőjelezhetetlen szerepe, illetve – a kifejezések esetében – azoknak a XX. századi önkényuralmi rendszerekre történő közvetlen utalása. Az önkormányzat számára ez a közterületek nevei megváltoztatásának kötelezettségét jelenti. A törvényességi felhívásában ezért a Mötv. 134. § (1) bekezdése alapján felszólította az alperes Képviselő-testületét, hogy legkésőbb a felhívás kézhezvételét követő 30. napon tegyen eleget a közterületek elnevezésére vonatkozó törvényi kötelezettségének, döntsön az érintett közterületi elnevezések módosításáról.

[2] Az alperes Képviselő-testülete a 153/2020. (VII.14.) Kt. határozatával akként döntött, hogy a felperes törvényességi felhívását nem fogadja el, a felsorolt tíz önkormányzati tulajdonban álló közterület nevét nem változtatja meg.

Felperes keresete és az alperes védirata

[3] A felperes a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 127-129. §-ai alapján mulasztási pert kezdeményezett a Veszprémi Törvényszéken (a továbbiakban: elsőfokú bíróság), miután megállapította, hogy a törvényességi felhívása nem vezetett eredményre. Keresetében a Mötv. 14. § (2) bekezdése és a 140. § (1) bekezdés a) pontja alapján kérte annak megállapítását, hogy az alperes jogszabályon alapuló határozathozatali kötelezettségét elmulasztotta, továbbá kérte az alperes kötelezését a felhívásban szereplő közterületi elnevezések megváltoztatására. Perköltségigényt is előterjesztett az alperessel szemben.

[4] Előadta, hogy az önkormányzat határozathozatali kötelezettségének elmulasztásával olyan közterületi elnevezések maradnak fenn település² településen, amelyeket a Mötv. 14. § (2) bekezdése kizár. A felhívást megalapozó törvényességi felüyeleti eljárásban az MTA honlapján elérhető „Magyar Tudományos Akadémia állásfoglalása Magyarország közterületeinek rendelkezéseiről és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényben biztosított felhatalmazás alapján” (a továbbiakban: Vélemény1) című és az „Összefoglaló a XX. századi önkényuralmi rendszerekhez köthető elnevezésekkel összefüggő szakmai vizsgálatról” (a továbbiakban: Vélemény2) című dokumentumokban leírt állásfoglalásokat vette figyelembe. Ezek együttes értelmezése alapján szerinte a hivatkozott közterületi elnevezések kétséget kizáróan olyan nevek, melyek viselői a XX. századi önkényuralmi politikai rendszerek megalapozásában, kiépítésében és fenntartásában vettek részt, illetve olyan kifejezések, amelyek a XX. századi önkényuralmi politikai rendszerekre közvetlenül utalnak.

[5] Hivatkozott továbbá az Alkotmánybíróság (a továbbiakban: AB) 3038/2016. (III.03.) AB határozatában és a Kúria Kfv.IV.37.374/2015/3. számú ítéletében foglaltakra, melyek alátámasztják, hogy amennyiben az MTA azt állapítja meg: egy közterület elnevezése valamely személyről, kifejezésről vagy szervezetről nem javasolt, ez az alperes számára a közterület neve megváltoztatásának kötelezettségét jelenti. Az alperes ezen kötelezettségének teljesítését nem teheti függővé sem az érintett lakosság kényelmi szempontjaitól, sem

érdektelenségének egyébként sem számszerűsíthető mértékétől. Az MTA, mint a tudományos kérdés megítélésére a törvény erejénél fogva feljogosított intézmény álláspontjához pedig az önkormányzat kötve van.

[6] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte, fenntartva a 153/2020. (VII.14.) Kt. határozatban foglaltakat. Perköltségigényt is támasztott a felperessel szemben.

[7] Arra hivatkozott, maga a Vélemény² rögzíti, hogy az MTA tudományos szempontú állásfoglalása a döntéshozók számára nem kötelező. Az állásfoglalások alkalmazott fogalomrendszerének – „aggályos”, „nem javasolt”, „nem ajánljuk”, „nem használható” – jelentéstartalma a Képviselő-testület mérlegelését és mérlegelésen alapuló döntését teszi lehetővé. Az „aggályos” megfogalmazást – „Marx Károly” nevének használata vonatkozásában – eddig akként értékelte, hogy a kifejezés lehetővé teszi az adott név használatát. Szerinte megalapozatlan a felperes törvényességi felhívása és keresete „Löwy Sándor” kapcsán is, miután nevének használatára vonatkozóan az MTA-nak nincs kialakított állásfoglalása. A Kúria megjelölt egyedi döntésével kapcsolatban kifejtette, hogy az abban foglalt jogi érvelés a perben nem releváns, kötéserővel nem bír.

[8] A felperes az alperes védiratára akként nyilatkozott, hogy a keresetében foglaltakat változatlanul fenntartja.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[9] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével megállapította, hogy alperes a Mötv. 14. § (2) bekezdése szerint a közterületek elnevezésére vonatkozó határozathozatali kötelezettségének nem tett eleget, kötelezte az alperest, hogy az elmulasztott közigazgatási cselekményt 30 napon belül valósítsa meg, azaz hozzon határozatot az érintett közterületek elnevezésének módosításáról, továbbá 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 24.000 Ft perköltséget.

[10] Indokolásában elsődlegesen megállapította, hogy felperes a Kp. 128. § (1) bekezdés b) pontja szerint mulasztási per indítására jogosult volt. Rögzítette, hogy a Mötv. 132. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a kormányhivatal a helyi önkormányzatok feletti törvényességi felügyeleti jogkörében törvényességi felhívást adhat ki, melynek alapján felperes az alperesnél észlelt jogsértő mulasztásra figyelemmel élt törvényi felhívással. A helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletének részletes szabályairól szóló 119/2012. (VI.26.) Korm. rendelet 9. §-a szerint a felperes törvényességi felhívása eredményre nem vezetett.

[11] Ezt követően kifejtette, a Mötv. 14. § (2) bekezdés kógens rendelkezéséből levezethető, hogy a közterületi névviselés kapcsán a tilalmat a jogalkotó olyan személy, kifejezés, vagy olyan szervezet neve vonatkozásában fogalmazta meg, aki a XX. századi önkényuralmi, politikai rendszerek megalapozásában, kiépítésében vagy fenntartásában részt vett, amely a XX. századi önkényuralmi, politikai rendszerre közvetlenül utal. Az MTA az érintett közterületi elnevezéseket már vizsgálta, azok vonatkozásában a megállapításait, illetve a kialakított állásfoglalását közzétette honlapján a Vélemény¹-ben és a Vélemény²-ben. Az alperes előtt is ismert volt az „Élmunkás”, a „Fürst Sándor”, a „Hámán Kató”, a „Partizán”, a „Ságvári Endre”, az „Úttörő”, a „Kállai Éva” elnevezésekkel kapcsolatosan, hogy azokat az MTA egyértelműen nem javasolta alkalmazni, illetve a „nem használható”, „nem ajánljuk” elnevezéssel minősítette. Ennek ellenére mégis úgy döntött jogellenesen, hogy nem kívánja ezen elnevezéseket megváltoztatni. Jogszerűtlenül hagyta figyelmen kívül

döntéshozatala során „Marx Károly” vonatkozásában is a Vélemény2 tartalmát, mivel abban az MTA egyértelműen rögzítette, hogy „nevének használatát közterület elnevezésre nem javasoljuk”. Kifejtette, Löwy Sándort az MTA a Vélemény2-ben értékelte, életútja és munkássága alapján vonatkozásában is helytálló a felperes törvényességi felhívása és keresete.

[12] A Mötv. 14. § (3) bekezdése kétség esetén kötelezővé teszi az MTA véleményének beszerzését, azonban az alperes - a rendelkezésre álló peradatok szerint - ezen lehetőséggel nem élt. Tévesen jutott arra a következtetésre is, hogy az MTA által alkalmazott fogalomrendszer – „aggályos”, „nem ajánljuk”, „nem használható” – jelentéstartalma a Képviselő-testület mérlegelésén alapuló döntését tenné lehetővé, ugyanis a használt kifejezéseknek az MTA részéről történt vizsgálata után kizárólag az állapítható meg, hogy e közterületi elnevezések nem jogszerűek. Az MTA állásfoglalása ugyanis a döntéshozatal során köti az önkormányzat Képviselő-testületét.

[13] A felperes által hivatkozott kúriai döntést az elsőfokú bíróság irányadónak minősítette, mert az ügyek tényállása hasonló, és azonosak az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések is.

[14] Az elsőfokú bíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alperes nem tett eleget a Mötv. 14. § (2) bekezdésében előírt, a közterületek elnevezésére vonatkozó határozathozatali kötelezettségének, az MTA állásfoglalásainak ismeretében megalapozottan és jogszerűen nem juthatott arra a döntésre, hogy a felperes törvényességi felhívásával érintett közterületek vonatkozásában nem hoz határozatot azok megváltoztatásáról.

A fellebbezés és az ellenkérelem

[15] Az alperes fellebbezésében az ítéletnek a megváltoztatását és elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan az Élmunkás, a Hámán Kató, a Ságvári Endre, a Marx Károly és a Löwy Sándor közterületek elnevezésének megváltoztatására irányuló ítéleti kötelezés mellőzését kérte.

[16] Jogi álláspontja szerint a Mötv. 14. § a), b) pontjaiból és a (3) bekezdéséből nem következik, hogy az önkormányzat az MTA állásfoglalásához kötve van, ezt a törvény nem tartalmazza. Az egyedi ügyben hozott kúriai döntés nem köti, a más önkormányzatok által kért MTA állásfoglalásoknak pedig nincs relevanciájuk. Szerinte az MTA véleménye vagy javaslata akkor lenne rá irányadó, ha – kétség esetén – ő maga fordulna a testülethez. Annak megítélése azonban, hogy számára valamely közterületi elnevezés jogszerűsége kétséges-e, kizárólag az önkormányzat hatáskörébe tartozó kérdés, amelyet sem a kormányhivatal, sem a bíróság nem vonhat el tőle. Az MTA a kiadott állásfoglalásaiban több fogalmat is használ, ebből következően az elsőfokú ítélet azért sem felel meg a Mötv. rendelkezéseinek, mivel egységesen állapítja meg valamennyi érintett közterület vonatkozásában a törvénysértést, függetlenül attól, hogy azokra az MTA véleménye egyértelműen tiltást rögzített-e. Löwy Sándor elnevezés vonatkozásában sérelmezte, anélkül kötelezte az elsőfokú bíróság a közterület elnevezésének megváltoztatására, hogy arra létezne irányadó tudományos állásfoglalás. Az elsőfokú ítélet továbbá az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdését is sérti, amely szerint tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni, tudományos kutatások értékelésére kizárólag a tudomány művelői jogosultak.

[17] A felperes ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és alperesnek a másodfokú perköltségben való marasztalását kérte. Költségjegyzék nyomtatványon 18.000 Ft

fellebbezési eljárási költséget számított fel. Álláspontja szerint az alperes téved abban, hogy az MTA állásfoglalásához nincs kötve, továbbá, hogy a mérlegelésén múlik, véleményt kér-e az MTA-tól, amennyiben kétsége merül fel a közterületi elnevezés tekintetében.

A Kúria döntése és jogi indokai

[18] Az alperes fellebbezése nem alapos.

[19] A Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 108. § (1) bekezdése alapján a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között bírálta felül. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az irányadó Mötv. rendelkezések helyes értelmezésével, a felperes keresetének és az alperes védiratának korlátai között eljárva, a döntés meghozatalához szükséges mértékben és megfelelően feltárt tényállásra az irányadó és a jogalkotó akaratával egyezően értelmezett jogszabályokat alkalmazta, jogi álláspontja helytálló. Az elsőfokú ítélet rendelkezésével és annak jogi indokolásával a Kúria teljes körűen egyetértett.

[20] A fellebbezésben foglaltak alapján a Kúriának azt kellett vizsgálnia, hogy alperesnek az érintett közterületi elnevezések megváltoztatásával kapcsolatos magatartása jogsértő mulasztás-e, illetve e vonatkozásban kötötte-e az MTA Vélemény1 és Vélemény2.

[21] A Mötv. 132. § (1) bekezdés a) pontja alapján a kormányhivatal a helyi önkormányzatok felett törvényességi felügyeleti jogkörében törvényességi felhívással élhet. A (2) bekezdés értelmében a kormányhivatal törvényességi felügyeleti eljárásának célja a helyi önkormányzat képviselő-testülete, bizottsága, részönkormányzata, polgármester, főpolgármester, megyei közgyűlés elnöke, társulás jegyzője működése jogszerűségének biztosítása. A Mötv. 132. §-ához fűzött kommentár (szerkesztő: Fábíán Adrián) szerint a törvényességi felügyelet alkotmányos szükségszerűsége kézenfekvő, amely lényegesen hatékonyabb eszközöket foglal magában, mint a 2012. január 1-éig működő helyi önkormányzatok feletti törvényességi ellenőrzés. A helyi önkormányzatok törvényes működésének követelménye, illetve az állampolgárok jogainak a védelme legalább olyan fontos alapelvek, mint az önkormányzatok önállóságának a tiszteletben tartása. Ezeket – az egymással nem ellentétes, hanem egymást kiegészítő – jogállami igényeket egyensúlyba kell hozni egymással, ennek pedig legáltalánosabb eszköze a helyi önkormányzatok feletti állami (törvényességi) felügyelet. Mivel a perbeli esetben felperes - az alperesnek a törvényességi felhívás alapján hozott 153/2020. (VII.14.) Kt. határozata alapján - azt állapította meg, hogy alperes a határozathozatali kötelezettségét jogsértően elmulasztotta, a perben az elsőfokú bíróságnak a Kp. mulasztási perre (XXII. fejezet) vonatkozó törvényi előírásai értelmében azt kellett eldöntenie, hogy az alperes valóban elmulasztotta-e törvényi kötelezettségét.

[22] A Kúria hangsúlyozza, hogy a felperes által is hivatkozott 3038/2016. (III.03.) AB határozat [30] bekezdésében az AB rögzítette: „Ha a döntésre jogosult helyi önkormányzatok számára kétséges, hogy egy név önkényuralmi, politikai rendszerhez köthető-e, a közterületek, közintézmények elnevezése megfelel-e a demokratikus jogállami követelményeknek, akkor döntésük meghozatala előtt kérhetik az MTA állásfoglalását. A jogalkotó tehát az MTA állásfoglalását a törvényes működés elősegítése érdekében szabályozza. Az elnevezés törvényességének megítéléséhez az MTA állásfoglalása mind a helyi önkormányzatok, mind azok működése felett törvényességi felügyeletet gyakorló kormányhivatal, illetve az egyedi ügyben döntést hozó bíróság számára is iránymutatásul szolgál.”

[23] A Mötv. 14. § (2) bekezdés szerint a 13. § (1) bekezdés 3. pontjában meghatározott közterület, illetve közintézmény nem viselheti

a) olyan személy nevét, aki a XX. századi önkényuralmi politikai rendszerek megalapozásában, kiépítésében vagy fenntartásában részt vett, vagy

b) olyan kifejezést vagy olyan szervezet nevét, amely a XX. századi önkényuralmi politikai rendszerre közvetlenül utal.

A 14. § (3) bekezdése értelmében, ha a helyi önkormányzat döntése során kétség merül fel a tekintetben, hogy a közterület neve megfelel-e a (2) bekezdésnek, arról beszerzi a Magyar Tudományos Akadémia állásfoglalását.

[24] Ezzel összefüggésben a felperes megalapozottan hivatkozott a Kúria Kfv.IV.37.374/2015/3. számú, 2015. december 3. napján kelt ítéletére is. Ebben az ügyben az érintett önkormányzat beszerezte a MTA Bölcsészettudományi Kutató Központjának MTA BTK-T/5-65-1/2013. számú szakvéleményét. A Kúria e döntésében megállapította, hogy „a Mötv. 13. § (1) bekezdés 3. pontja értelmében a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladat a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése. A közterület-elnevezés hagyományos önkormányzati feladat, a képviselő-testület döntése útján kifejezi a helyi közösség akaratát. Ugyanakkor Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdése kiemeli, hogy a helyi önkormányzatok a törvény keretei között járhatnak el. Tehát az önkormányzat döntési önállóságát csak a törvény keretei között gyakorolhatja, a törvényeket nem sértheti meg. Az önkormányzati autonómia csak a törvények keretei között értelmezhető. Mivel a Mötv. 14. §-a az utcanév viselés kapcsán a tilalmat olyan személy vonatkozásában fogalmazza meg, aki a XX. századi diktatúrák megalapozásában, kiépítésében vagy fenntartásában vett részt, ebből az következik, hogy nem egy eseményhez, hanem egy adott személynek a diktatúrák fenntartásában játszott szerepéhez köti a tilalmat. Az Alaptörvény alapján értelemszerűen az önkormányzatok (mint az államszervezet részei) sem jogosultak tudományos igazságok kérdésében dönteni, nem jogosultak felülbírálni az MTA tudományos álláspontját. Márpedig, ha az Akadémia több tényező alapján azt állapítja meg, hogy nem javasolt, hogy az adott személy nevét utca viselje, akkor ehhez az önkormányzat a Mötv. 14. § (2) bekezdés a) pontja alapján kötve van. Döntéseit csak a törvény keretei között hozhatja meg.”

[25] A Kúria megállapította, hogy - az alperes hivatkozásával ellentétben - ezen kúriai döntés nem csak az érintett ügyre vonatkozik. Az MTA kiadott állásfoglalása ugyanis általános érvényű, hiszen a közterületi elnevezések azonos körére vonatkozik, így anélkül is iránymutatást ad és köti valamennyi önkormányzatot - köztük az alperest is -, hogy véleménye ismételtén beszerzésre került volna.

[26] Ebből következően az elsőfokú bíróság helyesen minősítette jelen ügyben is iránymutatónak az AB és a Kúria felhívott döntéseit, és jogszerűen állapította meg, hogy az alperes nem tett eleget a Mötv. 14. § (2) bekezdésében előírt határozathozatali kötelezettségének. Az MTA állásfoglalása ugyanis egyértelmű iránymutatást ad arra, hogy az érintett közterületi elnevezések nem javasoltak, ezen véleményhez pedig az alperes kötve van. Az elsőfokú bíróság az MTA részéről kifejezett minősítés nélkül véleményezett egy közterület elnevezése vonatkozásában is részletesen indokolta a felperes törvényességi felhívásának jogszerűségét és helytállóan döntött az alperes mulasztásáról.

[27] Mindezek folytán a Kúria az elsőfokú bíróság jogszerű ítéletét a Kp. 109. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

[28] A Kúria az eredménytelenül fellebbező alperest kötelezte a Kp. 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3), (5)-(6) bekezdéseiben foglaltak alapján a felperesnek a másodfokú eljárásban felmerült, a Pp. 81. § (1), (4)-(5) bekezdései alapján felszámított, az elvégzett munkájával arányban álló kamarai jogtanácsosi díjának megfizetésére.

[29] A pervesztes alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdésének b) pontja alapján teljes személyes illetékmentességben részesül, ezért a fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

[30] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárta ki.

[31] A Kúria a fellebbezést a Kp. 107. § (1) bekezdése alapján - tárgyalás tartására irányuló kérelem hiányában - tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. február 18.

dr. Kurucz Krisztina sk. a tanács elnöke, dr. Szomszéd Éva sk. előadó bíró, dr. Ócsai Beatrix sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő